

ЮЩИК О. І.,

orcid.org/0000-0003-1371-3379

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права
(Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича)

ПРОДАН Т. В.,

orcid.org/0000-0001-6347-0606

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права
(Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича)

УДК 347.9

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.6.56>

ТЕРОРИЗМ ЯК ЗАГРОЗА МІЖНАРОДНІЙ БЕЗПЕЦІ

У статті проаналізовано основні аспекти тероризму як міжнародної проблеми. Розкрито поняття «тероризму», яке визначено у міжнародних конвенціях. Визначено правову основу боротьби з тероризмом. Проаналізовано статистичні дані Офісу Генерального прокурора протягом 2022–2024 років та зроблено висновок, що рівень кримінальних правопорушень у сфері тероризму знизився з 287 до 130 зареєстрованих кримінальних правопорушень. Проаналізовано глобальний індекс тероризму серед країн світу за їхньою терористичною активністю та визначено, що у 2024 році перше місце посіла країна Буркіна-Фасо з оцінкою 8,58 балів. Досліджено міжнародне антитерористичне законодавство в історичному ракурсі. Встановлено, що положення міжнародних та європейських конвенцій часто недостатньо детально регламентують співпрацю держав, визначення термінів, строки дії угод та механізми реалізації. Зазначено, що міжнародні договори та меморандуми у сфері протидії тероризму повинні чітко визначати порядок співробітництва, обмін інформацією, питання екстрадиції терористів та проведення спільних антитерористичних операцій. Обґрунтовано, що важливим є створення єдиної антитерористичної конвенції, яка б регламентувала протидію тероризму. Встановлено, що основним суб'єктом у системі протидії тероризму в Україні є Антитерористичний центр при Службі безпеки України. Досліджено роль міжнародних організацій у протидії тероризму. Визначено, що ключовими організаціями у сфері протидії терористичним проявам є: Інтерпол, Європол, Європейський антитерористичний центр (ECTC), «The Financial Action Task Force» (FATF). Охарактеризовано програми та проекти, які створюються для протидії тероризму: «Tech Against Terrorism» (TAT), «The Counter-Terrorism Information Exchange and Criminal Justice Responses project» (CT INFLOW). Зроблено висновок, що міжнародні організації відіграють важливу роль у протидії тероризму. Проте, незважаючи на існування міжнародних організацій та механізмів співпраці між державами у сфері боротьби з тероризмом, ефективна протидія цьому явищу залишається гострою глобальною проблемою.

Ключові слова: тероризм, протидія тероризму, антитерористичне законодавство, стан тероризму, суб'єкти протидії тероризму.

Yushchyyk O. I., Prodan T. V. Terrorism as a threat to international security

The article analyzes the main aspects of terrorism as an international problem. It reveals the concept of “terrorism” as defined in international conventions. The legal basis for combating terrorism is identified. Statistical data from the Office of the Prosecutor General for 2022–2024 are analyzed, and it is concluded that the level of criminal offenses in the field of terrorism has decreased from 287 to 130 registered criminal offenses. The global terrorism index among countries of the world was analyzed according to their terrorist activity, and it was determined that in 2024, Burkina Faso ranked first with a score of 8.58 points. International anti-terrorism legislation has been studied from a historical perspective. It has been established that the provisions of international and European conventions often do not regulate cooperation between states, the definition of terms, the duration of agreements, and implementation mechanisms in sufficient detail. It is noted that international treaties and memoranda in the field of counterterrorism must clearly define the procedure for cooperation, exchange of information, issues of extradition of terrorists, and joint counterterrorism operations. It is justified that it is important to create a single anti-terrorism convention that would regulate counter-terrorism. It has been established that the main entity in the counter-terrorism system in Ukraine is the Anti-Terrorism Center under the Security Service of Ukraine. The role of international organizations in countering terrorism has been studied. It has been determined that the key organizations in the field of countering terrorist activities are: Interpol, Europol, The European Counter Terrorism Centre (ECTC), and The Financial Action Task Force (FATF). Programs and projects created to counter terrorism are described: Tech Against Terrorism (TAT) and The Counter-Terrorism Information Exchange and Criminal Justice Responses project (CT INFLOW). It is concluded that international organizations play an important role in countering terrorism. However, despite the existence of international organizations and mechanisms for cooperation between states in the field of combating terrorism, effective counteraction to this phenomenon remains an acute global problem.

Key words: terrorism, countering terrorism, anti-terrorism legislation, state of terrorism, subjects of countering terrorism.

Вступ. Тероризм як загроза міжнародній безпеці є однією із найактуальніших проблем сучасного світу, що має глобальний характер, загрожуючи політичною дестабілізацією, загрозою цивільному населенню, економічним наслідкам та інформаційній війні. Тероризм у різних проявах перетворився на одну з найнебезпечніших соціально-негативних проблем людства, яка за своїми масштабами та наслідками увійшла в ХХІ ст. Тероризм є питанням не лише внутрішньої безпеки держави, але і глобальної загрози, яка потребує спільних зусиль для зміцнення міжнародної співпраці та протидії на всіх рівнях. Тому тероризм вийшов за межі внутрішньодержавного явища і став проблемою міжнародного рівня.

Проблеми тероризму як загрози міжнародній безпеці досліджували вчені-науковці різних галузей та наукових напрямків, зокрема О.М. Бандурка, М.П. Гребін, Ю.В. Дубок, О.І. Галинський, Б.М. Ємельянов, В.В. Животов, А.Т. Комзюк, В.В. Конопльов, О.В. Копан, А.Р. Кривчун, С.О. Кузнichenko, І.О. Кіріченко, О.В. Негодченко, Ю.Б. Оболенський, В.Л. Регульський, Т.В. Смачило, О.Н. Ярмиша та ін.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження тероризму, як загрози міжнародній безпеці, аналіз державних і міжнародних заходів, які спрямовані на запобігання терористичним актам, вирішення питань розробки єдиної міжнародної системи протидії тероризму, що є пріоритетним напрямом у сфері національної та міжнародної безпеки.

Результати дослідження. Для забезпечення протидії тероризму у світі необхідно створити єдину міжнародну систему, яка повинна включати міжнародно-правові акти, які б чітко регулювали діяльність національних, міжнародних та європейських організацій, які

протидіють тероризму та визначають спрямування розвитку загальнонаціонального антитерористичного законодавства.

На сьогодні комплекс заходів із протидії тероризму регулюється національним законодавством кожної держави. Водночас безперечно, що врегулювання питань у цій сфері має забезпечуватись відповідно до норм міжнародного права та з огляду на передовий досвід зарубіжних країн у протидії терористичним загрозам. Правовим напрямком протидії тероризму є законодавче урегулювання питань, що визначають тероризм як злочин та передбачається відповідальність за терористичну діяльність.

Правову основу боротьби з тероризмом становлять: «Конституція України, Кримінальний кодекс України, Закон України «Про боротьбу з тероризмом», інші закони України, Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом (1977 р.), Міжнародна конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом (1997 р.), Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму (1999 р.) інші міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, резолюції Ради Безпеки ООН та інших міжнародних безпекових організацій, укази і розпорядження Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, а також інші нормативно-правові акти, що приймаються на виконання законів України» [13].

Генезис явища тероризму свідчить про його значну трансформацію: «змінюються форми здійснення терористичних актів, відбувається зсув у полі цільового впливу терористів, змінюються методи їх діяльності, особливості організаційного будівництва та ін. Тероризм також має багато спільного з іншими формами соціального протесту і насильства – агресією, збройною боротьбою, військовими конфліктами різного ступеня інтенсивності, партизанськими діями, диверсіями тощо. Тому цілком зрозуміла велика кількість визначень, запропонованих у термінології. У сучасній науковій літературі існує понад ста визначень тероризму. Хоча на рівні ООН на сьогоднішній день не досягнуто жодної домовленості про визначення цього поняття» [14].

Відповідно прийнятий 20 березня 2003 року Закон України «Про боротьбу з тероризмом» визначає термін «тероризм» на національному законодавчому рівні, як «суспільно небезпечну діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей» [13].

Крім того в цьому ж Законі визначено поняття «міжнародний тероризм – здійснювані у світовому чи регіональному масштабі терористичними організаціями, угрупованнями, у тому числі за підтримки державних органів окремих держав, з метою досягнення певних цілей суспільно небезпечні насильницькі діяння, пов'язані з викраденням, захопленням, вбивством ні в чому не винних людей чи загрозою їх життю і здоров'ю, зруйнуванням чи загрозою зруйнування важливих народногосподарських об'єктів, систем життєзабезпечення, комунікацій, застосуванням чи загрозою застосування ядерної, хімічної, біологічної та іншої зброї масового ураження» [13].

Саме за масштабами дії тероризм поділяється на внутрішньодержавний і транснаціональний (міжнародний). «Внутрішньодержавний тероризм пов'язаний з діяльністю як державних структур з придушення інакомислення за допомогою превентивного насильства й насадження страху в суспільстві, так і боротьбою опозиційних сил проти чинного режиму, що має на меті зміну економічного або політичного устрою власної країни. Внутрішньодержавний тероризм характерний лише для якоїсь окремо взятої країни і не виходить за її територіальні межі. Міжнародний тероризм визначається як тероризм, що зачіпає своїми терористичними актами громадян і територію більш ніж однієї країни» [14].

Кримінальне законодавство передбачає низку складів кримінальних правопорушень (ст.ст. 258–258-6 КК України), які передбачають відповідальність за діяння пов'язані з терористичним актом. Зокрема відповідно до ст. 258 КК України «терористичним актом є застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створювали небезпеку для життя

чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо такі дії були вчинені з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення, або з метою впливу на прийняття рішень чи вчинення або невчинення дій органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, службовими особами цих органів, об'єднаннями громадян, юридичними особами, міжнародними організаціями, або привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів винного (терориста)» [10].

З огляду на статистичні дані Генеральної прокуратури України протягом 2022–2024 років кількість кримінальних правопорушень у сфері тероризму суттєво зменшилася. Зокрема, протягом аналізованого періоду рівень кримінальних правопорушень у сфері тероризму знизився з 287 до 130 зареєстрованих кримінальних правопорушень [8], що на 54,7% менше порівняно з показником 2022 року. Загалом, це вказує на позитивну тенденцію, а саме зниження даних кримінальних правопорушень на 30,5% порівняно з 2023 роком та – на 35% порівняно з 2022 роком, кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень (табл. 1) [8].

Що стосується кримінальних правопорушень у сфері тероризму на міжнародній арені, то варто зазначити, що відповідно до статистичних даних Statista у 2023 році було зареєстровано 7382 терористичних атак [3]. З них перше місце за кількістю терористичних атак посідає Сирія, включаючи 1405 атак, на другому місці – Пакистан (695 атак), а на третьому – Ізраїль (665 атак) (рис. 1). Слід зазначити, що у 2023 році найбільшу кількість терористичних атак здійснила Ісламська держава в Іраку та Сирії. Третє місце посіло відділення Ісламської держави в Демократичній Республіці Конго – ІДІЛ-ДРК.

Аналізуючи глобальний індекс тероризму, який складається Інститутом економіки та миру й щорічно визначає країни світу за їхньою терористичною активністю, простежуємо, що у 2024 році перше місце посіла країна Буркіна-Фасо. Так, дана країна в глобальному

Таблиця 1

Рівень та динаміка кримінальних правопорушень у сфері тероризму в Україні за 2022–2024 рр.

Роки	2022	2023	2024
Всього зареєстровано кримінальних правопорушень у сфері тероризму	287	187	130
Динаміка кримінальних правопорушень у сфері тероризму у % до попереднього року	–	– 35%	– 30,5%

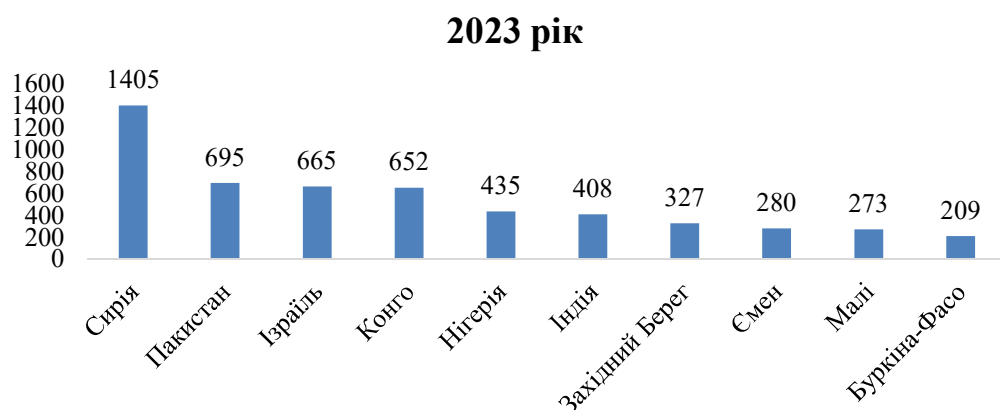

Рис. 1. Кількість терористичних атак у 2023 році за країнами

індексі тероризму отримала оцінку 8,58 балів, що робить її країною, яка найбільше постраждала від тероризму на Землі. На другому місці – Пакистан (8,37), а на третьому місці – Сирія (8,01) [3] (рис. 2).

Враховуючи вищезазначене, питання протидії тероризму як на конвенційному рівні, так і спеціально кримінологічному рівні є особливо актуальним, оскільки потребує вживання ефективних заходів для зменшення проявів цього негативного явища.

Досліджуючи міжнародне антитерористичне законодавство слід зазначити, що воно має давню історію. Починаючи з 1920–1930 років почали проводитись міжнародні конференції з питань боротьби з тероризмом. Перша конференція відбулася у Варшаві в 1927 році, друга – 1928 р. у Римі, третя – 1930 р. у Брюсселі, четверта – 1931 р. у Парижі, п'ята – 1933 р. у Мадриді, шоста – у 1935 р. у Копенгагені. Пізніше 16 листопада 1937 р. у Женеві на Міжнародній конференції було прийнято конвенцію «Про запобігання злочинів політичного характеру, визначених як акти політичного тероризму, і про встановлення покарання за них». Вказана конвенція не набула чинності і не ратифікувалась країнами, але була важливою при обговоренні проблем тероризму.

Після Другої світової війни перед світом постало завдання розроблення міжнародного законодавства в сфері протидії тероризму. У 1972 році Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй розглядала питання засобів, спрямованих на припинення тероризму та інших форм насильства, які загрожують життю невинних людей, призводять до їх загибелі або становлять небезпеку основам свободи. За результатами цього розгляду була прийнята Резолюція № 3034. Відповідно до пункту 9 цієї резолюції у 1973 році було засновано Спеціальний комітет з питань міжнародного тероризму, який мав на меті координацію міжнародних заходів з протидії терористичним актам. Важливим кроком у боротьбі з міжнародним тероризмом стало прийняття у 1977 році Європейської конвенції про боротьбу з тероризмом, яка закріпила правові засади співпраці держав у протидії терористичним діям та встановила відповідальність за терористичні акти на міжнародному рівні [9].

18 грудня 1979 року Генеральна Асамблея ООН прийняла Міжнародну конвенцію по боротьбі із захопленням заручників [12].

Міжнародна конвенція по боротьбі з бомбовим тероризмом, яка була прийнята 15 грудня 1997 року визначила, що «діяння з використанням вибухових пристроїв, що належать до злочинів терористичного характеру» [11]. В статті 2 зазначено, що «будь-яка особа скоює злочин за змістом цієї Конвенції, якщо вона незаконно й умисно доставляє, розміщує, призводить у дію або підриває вибуховий чи інший смертоносний пристрій у межах місць громадського користування, державного або урядового об'єкту, об'єкту системи

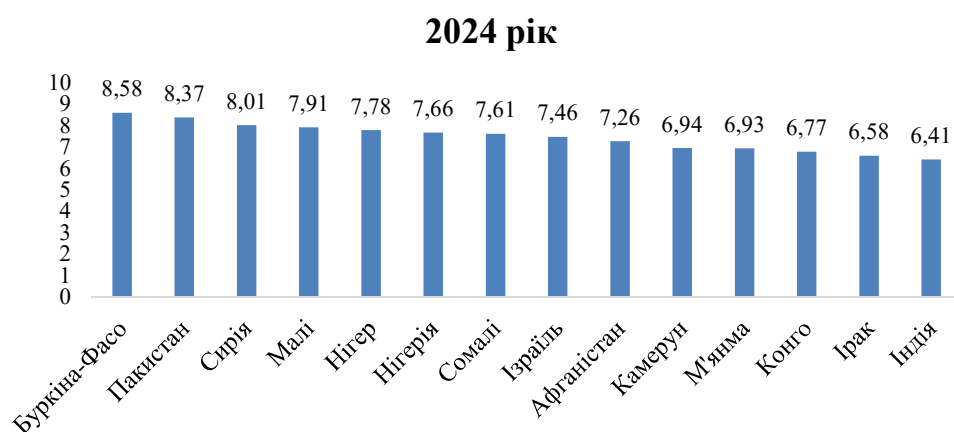

Рис. 2. Глобальний індекс тероризму 2024 року

громадського транспорту або об'єкту інфраструктури, таким чином, що спрямовано проти них з наміром: завдання смерті або тяжкого каліцтва; вчинити значне руйнування такого місця, об'єкта або системи, коли таке руйнування спричиняє або може спричинити великі економічні збитки» [11].

Аналіз міжнародних та європейських конвенцій показує, що їхні положення часто недостатньо детально регламентують співпрацю держав, визначення термінів, строки дії угод та механізми реалізації. Тому міжнародні договори та меморандуми у сфері протидії тероризму повинні чітко визначати порядок співробітництва, обміну інформацією, екстрадиції терористів та проведення спільних антитерористичних операцій.

Також необхідно зазначити, що в світовій практиці є важливим створення єдиної антитерористичної конвенції, яка б регламентувала протидію тероризму, оскільки існують розбіжності між внутрішньодержавним законодавством в різних країнах та міжнародно-правовими актами. Крім того, кожна держава по-різному відчуває загрозу тероризму, який має різні об'єкти посягання, тому на законодавчому рівні формулює правову систему керуючись національними інтересами.

На спеціально-кримінологічному рівні протидію у сфері тероризму здійснюють суб'єкти, для яких боротьба з тероризмом є основною функцією, зокрема: Служба безпеки України, Міністерство оборони України, Міністерство внутрішніх справ України, Державна прикордонна служба, Управління державної охорони, Державна кримінально-виконавча служба, Державна служба з надзвичайних ситуацій, Національна гвардія, Національна поліція, Збройні Сили України. Основним суб'єктом у системі протидії тероризму є Антитерористичний центр при Службі безпеки України [7].

Одним із ключових способів боротьби з тероризмом є діяльність міжнародних організацій, спрямована на запобігання та нейтралізацію терористичних загроз у всіх їх проявах. Однією з таких організацій є Інтерпол, який координує міжнародне співробітництво правоохоронних органів, забезпечує обмін інформацією, розслідування та розшукову діяльність у сфері боротьби з тероризмом. За допомогою Інтерполу правоохоронні органи різних країн світу можуть здійснювати обмін розвідувальною інформацією та повідомленнями щодо транснаціональних терористичних мереж, що краще дає зрозуміти про їхні методи, мотиви та фінансування, а також виявляти та затримувати підозрюваних. Відповідно Інтерпол з метою протидії тероризму запроваджує механізми запобігання та реагування, які скоординовані між відповідними відомствами, включаючи поліцію, митницю, прикордонний контроль, фахівців охорони здоров'я, військових, розвідувальні служби та фахівців з управління навколишнім середовищем. Інтерпол для досягнення своєї мети здійснює свою діяльність через такі способи як: обмін інформацією та аналіз розвідувальних даних; нарощування потенціалу та навчання; оперативну підтримку [2].

Іншою не менш потужною організацією у протидії тероризму є Європол. Зусилля Європолу у боротьбі з тероризмом координуються Європейським антитерористичним центром (далі – ЕСТС), який офіційно розпочав свою діяльність 1 січня 2016 року. ЕСТС виконує роль інформаційного центру Європолу з питань протидії тероризму, забезпечуючи обмін інформацією та розвідувальними даними між правоохоронними органами країн ЄС та за їх межами. ЕСТС звіряє оперативні дані в реальному часі з даними, які вже має Європол, швидко виявляючи зачіпки, а також аналізує всі доступні деталі розслідування для створення цілісної картини діяльності терористичної мережі [1].

Основним завданням ЕСТС є надання індивідуальної оперативної підтримки країнам ЄС з питань протидії тероризму. Для виконання цього завдання ЕСТС розробив чотириступеневий підхід:

- сприяння обміну інформацією та транскордонному співробітництву;
- ефективна оперативна підтримка, координація дій під час розслідувань у країнах ЄС;
- підтримка оперативного аналізу терористичної діяльності під час онлайн-розслідувань;
- централізовані можливості для стратегічної підтримки [1].

Ще однією досить важливою організацією у протидії тероризму є «The Financial Action Task Force» (далі – FATF). Вона очолює глобальні дії щодо боротьби з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму та фінансуванням розповсюдження зброї масового ураження [6].

FATF досліджує способи відмивання коштів та фінансування тероризму, сприяє впровадженню міжнародних стандартів для зниження ризиків та оцінює ефективність заходів, які вживають країни. Організація регулярно публікує звіти, що підвищують обізнаність щодо новітніх методів відмивання коштів, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового ураження, щоб уряди та приватний сектор могли вчасно вжити належних заходів у відповідь на ці загрози [6].

Також цікавими є програми та проекти, які створюються для протидії тероризму. Зокрема, однією із таких програм є «Tech Against Terrorism» (далі – TAT), яку підтримує Управління ООН з боротьби з тероризмом. TAT об'єднує міждисциплінарну команду фахівців з питань антитерористичної політики, аналітиків з відкритих джерел, розробників та спеціалістів з обробки даних. Завдяки широкому спектру знань команда TAT надає всебічну підтримку глобальній технологічній галузі, допомагаючи ефективно й точно виявляти терористичні загрози [4].

Учасники цієї програми співпрацюють із системою ООН задля вдосконалення глобальних та правозахисних заходів реагування на використання мережі Інтернет терористами. Крім того, TAT співпрацює з міжнародними організаціями, а також з урядами Великої Британії, Іспанії, Швейцарії, Нідерландів, Республіки Корея та Канади.

TAT прагне забезпечити технологічні компанії та уряди можливостями та заходами запобігання щодо онлайн-терористичних загроз. Їхня робота зосереджена на розвідці загроз, технічних інноваціях та консультаціях з питань політики [4].

Іншим проектом у сфері протидії тероризму є «The Counter-Terrorism Information Exchange and Criminal Justice Responses project» (далі – CT INFLOW), який спрямований на підтримку країни-партнерів у їхніх зусиллях щодо запобігання та припинення діяльності терористичних мереж і вербувальників, протидії фінансуванню тероризму та притягнення терористів до відповідальності [5].

CT INFLOW адаптує свої результати відповідно до пріоритетів правоохоронних та інших відповідних структур, зокрема суддів, прокурорів, поліції, служб безпеки та інших міжнародних організацій у країнах-бенефіціарах. Він охоплює пріоритетні сфери кримінального правосуддя у боротьбі з тероризмом, зокрема сприяє міжнародному співробітництву, обміну інформацією та ефективному реагуванню в межах кримінального правосуддя – як у самих країнах-партнерах, так і між ними та міжнародними організаціями [5].

Висновки. Тероризм як явище, а також як глобальна об'єктивна дійсність, дедалі більше стає серйозною загрозою для життєво важливих інтересів особистості, суспільства та держави як в Україні, так і у світовому масштабі. Аналіз міжнародних антитерористичних правових актів свідчить про їхню неповноту та недостатню системність, що зумовлює необхідність подальшого вдосконалення міжнародного правового регулювання у цій сфері. З огляду на це, першочерговим завданням є розробка та прийняття єдиної конвенції з протидії тероризму, метою якої має стати підвищення ефективності внутрішньодержавних механізмів боротьби з міжнародним тероризмом. Незважаючи на існування міжнародних організацій та механізмів співпраці між державами у сфері боротьби з тероризмом, ефективна протидія цьому явищу залишається гострою глобальною проблемою. У зв'язку з цим надалі необхідно продовжувати роботу над розробленням ефективних механізмів запобігання та протидії терористичним загрозам.

Список використаних джерел:

1. EUROPOL. URL: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-counter-terrorism-centre-ectc> (дата звернення: 11.05.2025 р.)
2. INTERPOL. URL: <https://www.interpol.int/Crimes/Terrorism> (дата звернення: 11.05.2025 р.)

3. Statista. Terrorism: Facts and statistics. URL: <https://www.statista.com/topics/2267/terrorism/#topicOverview> (дата звернення: 11.05.2025 р.)
4. Tech Against Terrorism. URL: <https://techagainstterrorism.org/about> (дата звернення: 12.05.2025 р.)
5. The Counter-Terrorism Information Exchange and Criminal Justice Responses project. URL: <https://www.cepol.europa.eu/international-cooperation/ct-inflow> (дата звернення: 11.05.2025 р.)
6. The Financial Action Task Force. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf/what-we-do.html> (дата звернення: 11.05.2025 р.)
7. Антитерористичний центр при Службі безпеки України. URL: <https://ssu.gov.ua/antyterorystychnyi-tsentr-pry-ssu> (дата звернення: 10.05.2025 р.)
8. Генеральна прокуратура України. URL: <https://new.gp.gov.ua/ua/posts/statistika> (дата звернення: 10.05.2025 р.)
9. Конвенція Ради Європи «Про боротьбу з тероризмом» від 27 січня 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_331#Text (дата звернення: 12.05.2025 р.)
10. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 10.05.2025)
11. Міжнародна конвенція ООН «Про боротьбу з бомбовим тероризмом» від 15 грудня 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_374#Text (дата звернення: 10.05.2025 р.)
12. Міжнародна конвенція ООН «Про боротьбу із захопленням заручників» від 17 грудня 1979 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_087 (дата звернення: 10.05.2025 р.)
13. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20 березня 2003 № 638-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15> (дата звернення: 10.05.2025 р.)
14. Требін М.П. Тероризм як загроза міжнародній безпеці в ХХІ століття. *Сучасна гуманітаристика: актуальні питання та перспективи розвитку* : монографія. Аналіт. центр сучас. гуманітаристики. Харків : Право, 2025. С. 83–223.

Дата першого надходження рукопису до видання: 19.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 15.12.2025

Дата публікації: 31.12.2025

